

JTAG - światowy standard testowania i programowania układów cyfrowych, część 2

W poprzednim numerze EP omówiliśmy szczegółowo standardu programowania i testowania układów cyfrowych - JTAG. Standard ten znalazł szerokie poparcie wśród producentów układów cyfrowych - praktycznie wszystkie obecnie produkowane układy programowalne oraz większość zaawansowanych kontrolerów jest wyposażona w złącze zgodne z JTAG. Bardzo ciekawe uzupełnienie tego standardu zaproponowała niedawno Altera. W pracowniach badawczych tej firmy powstał uniwersalny język obsługi interfejsu JTAG - nosi on nazwę JAM.

O tym, dlaczego powstanie takiego języka było konieczne, jak z niego korzystać, gdzie zdobyć dodatkowe materiały, oprogramowanie i specyfikację języka - dowiedzie się z artykułu.

Co to jest JAM?

JAM jest interpretowanym językiem programowania wysokiego poziomu, który opracowano z myślą o programowaniu i testowaniu struktur programowalnych w systemie (ang. In System Programmable) poprzez interfejs JTAG. Składnia języka jest zbliżona do popularnego BASICa, przy czym zestaw instrukcji rozszerzono o polecenia obsługi interfejsu JTAG.

Na list. 1 przedstawiono przykładowy program, napisany w języku JAM, obliczania silni kolejnych liczb, a wynik obliczeń jest zapisywany w pliku (list. 2). Jest to jeden z przykładów obrazujących uniwersalność tego języka. Nieco inaczej wygląda plik wygenerowany przez system projektowy zawierający informacje o konfiguracji i algorytmie programowania układu docelowego. Przykład (znacznie skrócony) takiego pliku przedstawiono na list. 3. Wszyscy Czytelnicy, którzy posługiwali się lub posługują BASICiem, zauważą na tym listingu szereg znanych rozkazów. Także struktura logiczna tego pliku źródłowego nie odbiega od typowych konstrukcji programu w tym języku. Fragment programu rozpoczynający się od etykiety *L0*: odpowiada za ustalenie w jakim stanie znajduje się programowany układ (czy np. należy go skasować przed programowaniem) i jakiej operacji wymaga użytkownik od programu.

Na rys. 1 przedstawiono sposób wykorzystania języka JAM w typowej aplikacji. Program JAM Composer odpowiada za konwersję pliku wynikowego (np. w formacie

JEDEC, HEX), który jest generowany przez program projektowy, do postaci tekstowej zgodnej ze specyfikacją JAM.

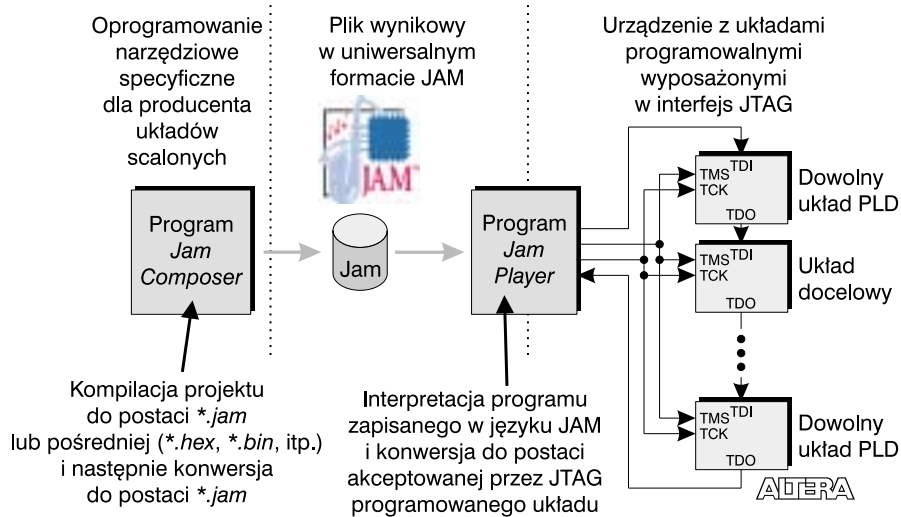
W przypadku, kiedy projektant korzysta z oprogramowania narzędziowego nowej generacji (np. systemu Max+Plus II firmy Altera, w wersji od 8.0 począwszy) JAM Composer stanowi integralną część pakietu i nie ma konieczności korzystania z dodatkowych programów narzędziowych (rys. 2).

W przypadku, kiedy wykorzystywany przez konstruktora system projektowy nie potrafi bezpośrednio generować programu w standardzie JAM, możliwe jest zastosowanie zewnętrznego konwertera programowego, który zmieni postać pliku ze standardu JEDEC, HEX, POF lub dowolnego innego, na postać zgodną ze specyfikacją JAM (rys. 3).

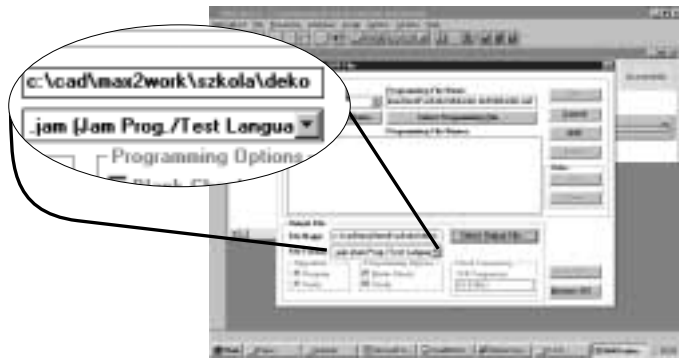
Zadaniem programu-konwertera jest m.in. zapisanie w pliku wyjściowym programu opisującego sposób programowania lub testowania wybranej struktury PLD. Założeniem przyjętym przez twórców języka JAM było, że programy konwertujące będą dostarczane przez firmy tworzące oprogramowanie projektowe dla wybranych układów PLD lub bezpośrednio przez producentów struktur.

Profity wynikające ze stosowania języka JAM:

- możliwość uniezależnienia się od jednego dostawcy oprogramowania projektowego;
- oprogramowanie w formacie JAM może być stosowane na różnym sprzęcie, bez konieczności rekompilacji projektu;
- możliwość znacznego skrócenia czasu programowania układów;
- dzięki elastycznemu zestawowi instrukcji języka istnieje możliwość opisanego przy jego pomocy dowolnego algorytmu programowania; tak więc obsługa układów, które dopiero pojawiają się na rynku nie będzie stanowić żadnej trudności.

Rys. 1.

Rys. 2.

Niezbędnym elementem JAMowego „łańcucha” jest program noszący nazwę *JAM Player* (rys. 1, rys. 3). Zadaniem tego programu jest interpretacja poleceń języka JAM i realizacja zapisanego w pliku programu. Program ten może mieć postać pliku wykonywalnego np. dla komputera PC. Można go także zaimplementować w dowolnym systemie mikroprocesorowym, dzięki czemu procesor sterujący pracą tego systemu będzie mógł samodzielnie modyfikować struktury wykorzystanych w nim układów programowalnych.

Jak pokazaliśmy na przykładzie z list. 1, programy w języku JAM mogą wykonywać czynności zupełnie nie związane z procedurami programowania lub testowania układów PLD. Niezależnie od implementacji, *JAM Player*

```
Listing 1.
' Factorial program
' Copyright (C) Altera Corporation 1997
'

PRINT "Factorial";

INTEGER num;
INTEGER fact;
INTEGER count;

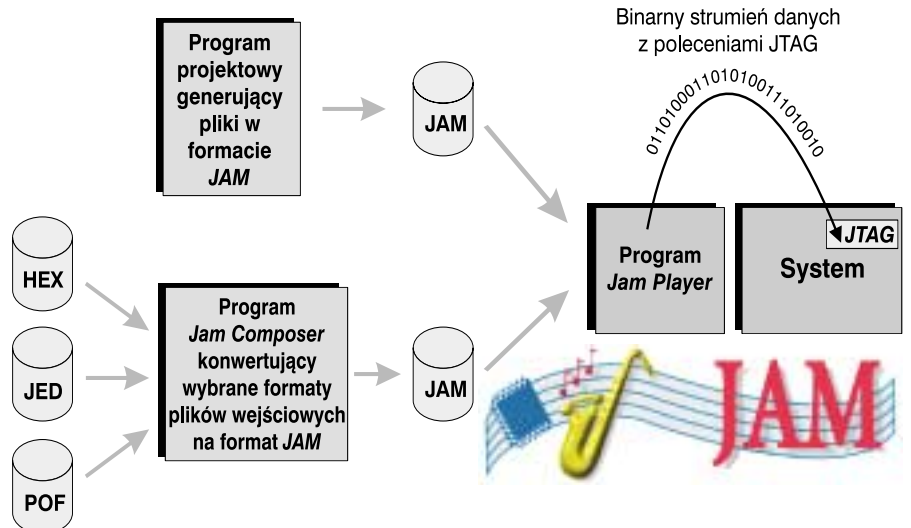
FOR num = 1 TO 20;
  LET fact = 1;
  FOR count = 1 TO num;
    LET fact = fact * count;
  NEXT count;
  PRINT num, "! = ", fact;
NEXT num;

EXIT 0;
```

źródłowe, napisane w języku C, wszystkich modułów wykorzystywanych przez program *JAM Player*. Program ten został opracowany w taki sposób, aby zminimalizować trudności z jego przeniesieniem na dowolny komputer lub mikrokontroler.

JAM w praktyce

Jedną z najważniejszych zalet języka JAM jest łatwość jego przenoszenia pomiędzy różnymi urządzeniami końco-

Rys. 3.

```
Listing 2.
Factorial
1! = 1
2! = 2
3! = 6
4! = 24
5! = 120
6! = 720
7! = 5040
8! = 40320
9! = 362880
10! = 3628800
11! = 39916800
12! = 479001600
Error on line 16: integer overflow.
Program terminated.
```

wymi i pełna niezależność od platformy sprzętowej na jakiej jest stosowany.

Na rys. 4 przedstawiono schematycznie cztery przykładowe aplikacje tego języka. Program w języku JAM, wygenerowany przez dowolne narzędzie projektowe, można zastosować do konfiguracji układów programowalnych zamontowanych w systemie. W przypadku *Systemu 1* (rys. 4) program *JAM Player 1* znajduje się w pamięci procesora sterującego systemem.

Nieco inaczej wygląda sytuacja w przypadku *Systemu 2*. Tym razem *JAM Player 2* spełnia rolę programu obsługującego laboratoryjny programator układów programowalnych. Można go tutaj porównać z driverem dedykowanym pewnej grupie układów.

System 3 jest specjalizowanym testerem układów programowalnych. *JAM Player 3* spełnia w nim rolę podobną jak w przypadku *Systemu 2*, czyli drivera dedykowanym pewnej grupie układów. W przypadku korzystania ze standardowego testera lub programatora możliwe jest także wykorzystanie formatu JAM. Wymaga to jednak zastosowania konwertera programowego, który zmieni format zapisu programu na postać zrozumiałą dla programu obsługującego urządzenie (jak w przypadku *Systemu 4*).

Tak więc dzięki zastosowaniu języka JAM możliwe jest ograniczenie liczby stosowanych formatów zapisu

Listing 3.

```

NOTE CREATOR "POF to JAM converter
Version 8.0 6/12/97"

NOTE DEVICE "EPM7128S";

'Device #1: EPM7128S -
c:\acad\max2work\praca\demo.pof Mon
Mar 19 13:44:04 1997

BOOLEAN A21[104320] = ACA
mB300uA1Qrth_g5rQjMMhrQ0jMhTrthwLVet
Vztl1erVDz@egUjTLB@qvhwd_Njc
MhrQ0j_hwrQjiMhroth_sglQDLmLrV@Nshw
zHMr@NenL@egV@eAVrwhyLhr25
3QzMybyHfzqDf7Q8Uzrh253grQfKbBywh
ysAlorGJm@QldthrVQz2N@e@eMgPro
XuzaGK0m8EJ@eIhgASD6eqAz2KF60jIhstVbd_h_NQ
j_yUzdhg@hVw@hMjFLQL0;
C8s4641732BXini91e_@e0;

BOOLEAN A22[65920] = ACA
m0200u@e@e@e1zV@e@e@_e@e@yFmZxvf_@e@kD@e@e@F
I@e@Vko@i100jwUvr4b1W2
@9@0L2@X@M@X@i_@e@e@V100@M@i@y@I@00@G@J@K@m@j@e@z@e@
@x@e@e@cx@v@6G@h@e@e@k@8
@l@q@v@e@P@y@U@I@e@P@r@e@F@K@C@O@G@3@K@i@k@i@e@Q@v@41m
@e@i1erFN0u@e1DUIV01j3b6
d@G@M@e@e@V@Z@e@O@Z@e@V@04w@X12Ql1h2g3z@e@7o
C@v@P@d@e@e@e@F@e@P@J@V@F1P32P@F
@t@e@;

NOTE JAM_VERSION "1.0";
NOTE ALG_VERSION "1.0";
INTEGER A0[12] =
791, 237, 253, 261, 273, 281, 293,
317, 791, 791, 791, 791;
INTEGER A1[12] =
640, 80, 160, 240, 320, 400, 480,
640, 160, 200, 240, 280;
INTEGER A2[12] =
165, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 165, 165,
165, 165;
INTEGER A3[12] =
112, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 64, 80, 96, 112;
NTEGER V53 = 3;
INTEGER V54 = 3;
INTEGER A11[V53 * V54 * 11] =
0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0,
96, 1, 0, 97, 0, 1, 0, 0, 0,
0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0,
96, 0, 0, 97, 0, 1, 96, 1, 2,
0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0,
96, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0,
96, 2, 0, 97, 0, 1, 96, 1, 2,
94, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0,
95, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0,
95, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0,
94, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0;

' VARIABLES
INTEGER V0 = 1;
INTEGER A12[V0] = 4;
INTEGER A13[V0] = 1 | 4;
INTEGER A25[V0] = 10;
INTEGER V1 = V0 - 1;
INTEGER V2 = 0;
INTEGER V3 = 0;
INTEGER V4 = 1;
INTEGER A17[V0];
BOOLEAN b;
INTEGER i;
INTEGER j;
INTEGER k;
INTEGER L;
INTEGER L1;
INTEGER L2;
INTEGER V10;
INTEGER V11;
BOOLEAN A18[10];
BOOLEAN A19[10];
BOOLEAN A20[10];
INTEGER V14;
INTEGER V15;
INTEGER V42 = 0;
BOOLEAN V43 = 0;
BOOLEAN V44 = 0;
BOOLEAN V45 = 0;
INTEGER V46;
INTEGER V47;
INTEGER V48;
BOOLEAN V49 = 0;
BOOLEAN V50 = 0;
BOOLEAN DO_ERASE = 0;
BOOLEAN DO_BLANKCHECK = 0;
BOOLEAN DO_PROGRAM = 0;
BOOLEAN DO_VERIFY = 0;
BOOLEAN DO_SECURE = 0;
BOOLEAN DO_SECURE_ALL = 0;

L0;
CALL L3;
LET V4 = 1;
CALL L16;
IF (V2 == 0) THEN GOTO L1;
IF (V42 == 0) THEN CALL L33;
IF ((V42 == 0) && DO_ERASE) THEN CALL
L23;
IF ((V42 == 0) && DO_BLANKCHECK) THEN
CALL L32;
IF ((V42 == 0) && DO_PROGRAM) THEN
CALL L21;
IF ((V42 == 0) && DO_VERIFY) THEN
CALL L28;
IF ((V42 == 0) && DO_SECURE) THEN
CALL L131;
L1;
CALL L14;
EXIT V42;
L3;
INTEGER V64 = 0;
IF (DO_PROGRAM) THEN LET DO_ERASE =
1;
IF (DO_SECURE_ALL) THEN LET DO_SECURE
= 1;
IF ((DO_ERASE || DO_BLANKCHECK) &&
!DO_PROGRAM &&
(DO_VERIFY || DO_SECURE)) THEN LET
V42 = 1;
IF (V42 != 0) THEN GOTO L13;
LET V21 = 0;
FOR i = 0 TO V1;
LET j = 1;
LET k = 1;
IF ((A13[i] & 1) == 0) ||
((A13[i] & 4) == 0) THEN GOTO L4;
LET V2 = A12[i];
LET j = A1[V2];
LET k = A5[V2];
L4;
LET V21 = V21 + j;
LET V64 = V64 + k;
NEXT i;
BOOLEAN A26[V21];
LET k = 0;
FOR i = 0 TO V1;
IF ((A13[i] & 1) == 0) ||
((A13[i] & 4) == 0) THEN GOTO L5;
LET V2 = A12[i];
FOR j = 0 TO (A1[V2] - 1);
IF ((j % 5) == 4) THEN LET A26[k] = 1;
LET k = k + 1;
NEXT j;
GOTO L6;
L5;
LET k = k + 1;
L6;
NEXT i;
LET V16 = 0;
FOR i = 0 TO V1;
LET j = 1;
IF ((A13[i] & 1) == 0) ||
((A13[i] & 4) == 0) THEN GOTO L10;
LET V2 = A12[i];
LET j = A0[V2];
L10;
LET V16 = V16 + j;
NEXT i;
LET V18 = V16;
BOOLEAN A28[V18];
LET V19 = V18;
IF (V21 > V19) THEN LET V19 = V21;
BOOLEAN A29[V19];
BOOLEAN A30[V19];
FOR i = 0 TO (V19 - 1);
LET A30[i] = 1;
NEXT i;
LET V20 = 2 * 5 * V64;
BOOLEAN A31[V20];
LET V12 = 0;
LET V13 = 0;
FOR i = 0 TO V1;
LET V12 = V12 + A25[i];
IF (A25[i] > V13) THEN LET V13 = A25[i];
NEXT i;
BOOLEAN A32[V12 + 50];
BOOLEAN A39[V13];
FOR i = 0 TO (V13 - 1);
LET A39[i] = 1;
NEXT i;
CALL L19;
IRSTOP IRPAUSE;
DRSTOP IDLE;
PADDING 0, 0, 0, 0;
STATE RESET;
STATE IDLE;
LET A18[0..9] = 071;
LET V4 = 4;
CALL L143;
WAIT 10000 USEC;
L13;
RETURN;
IF (V42 == 0) THEN
PRINT "DONE";
IF (V42 == 1) THEN
PRINT CHR$(7), CHR$(7), CHR$(7),
"Invalid option combination
specified";
IF (V42 == 2) THEN
PRINT CHR$(7), CHR$(7), CHR$(7),
"Unrecognized device";
IF (V42 == 3) THEN
PRINT CHR$(7), CHR$(7), CHR$(7),
"Device revision is not supported";
IF (V42 == 4) THEN
PRINT CHR$(7), CHR$(7), CHR$(7),
"Device programming failure";
IF (V42 == 5) THEN
PRINT CHR$(7), CHR$(7), CHR$(7),
"Device is not blank";
IF (V42 == 6) THEN
PRINT CHR$(7), CHR$(7), CHR$(7),
"Device verify failure";
RETURN;
L37;
LET V27 = V27 + V54;
NEXT j;
PRINT "device #", V0 - i, " Silicon ID is ",
CHR$(A16[0]), CHR$(A16[1]),
CHR$(A16[2]), CHR$(A16[3]),
CHR$(A16[4]), CHR$(A16[5]),
CHR$(A16[6]), CHR$(A16[7]),
"*", CHR$(V36 >> 4) & 1) + 48),
CHR$(V36 & 15) + 48), "*";
IF (V40) THEN LET V42 = 3;
L38;
NEXT i;
RETURN;
L54;
LET A18[0..9] = A19[0..9];
CALL L143;
WAIT 15 USEC;
LET A18[0..9] = A20[0..9];
CALL L143;
IF (V34 == 0) THEN GOTO L55;
DRSCAN V24, A29[0..(V24 - 1)],
CAPTURE A31[V30..V31];
GOTO L57;
L60;
LET V30 = 0;
LET V31 = V24 - 1;
L61;
LET V28 = 4;
IF (V10 > 88) THEN LET V28 = 0;
FOR i = 0 TO V28;
PUSH i;
LET A20[0..9] = 022;
CALL L54;
IF (V29 != 0) THEN GOTO L62;
LET A19[0..9] = 032;
CALL L54;
LET A19[0..9] = 036;
L62;
LET V30 = V30 + V24;
LET V31 = V31 + V24;
IF (V45) THEN GOTO L63;
LET b = 0;
LET V44 = 1;
LET b = 0;
CALL L163;
L64;
LET A20[0..9] = 026;
CALL L54;
IF (V29 != 0) THEN GOTO L65;
LET A19[0..9] = 032;
CALL L54;
LET A19[0..9] = 036;
L65;
LET V30 = V30 + V24;
LET V31 = V31 + V24;
IF (V45) THEN GOTO L66;
LET b = 1;
CALL L169;
GOTO L67;
L66;
IF (V10 != V51) THEN GOTO L67;
LET b = 0;
CALL L167;
LET V44 = 0;
CALL L167;
L67;
IF (V28 == 0) THEN GOTO L68;
LET A18[0..9] = 016;
CALL L143;
STATE DRSHIFT;
STATE IDLE;
L68;
POP i;
NEXT i;
LET V15 = V30;
IF (V39) THEN GOTO L69;
IF (V72) THEN LET V42 = 5;
IF (V72) THEN LET V42 = 6;
L69;
RETURN;
L94;
IF (V10 != 0) && (V10 != 107) && (V11
!= V52) THEN
GOTO L98;
LET V30 = 0;
FOR j = 0 TO V1;
LET V31 = V30;
IF ((A17[j] & 8) != 0) THEN GOTO L96;
LET V2 = A12[j];
IF (V11 >= (A0[V2] - 108)) THEN GOTO
L95;
IF ((A17[j] & 1) == 0) ||
((A17[j] & 4) == 0) THEN GOTO L96;
LET V31 = V31 + (A0[V2] - 1);
LET A28[V31 - V11] = 1;
IF (V11 < 108) THEN LET A28[(107 +
V30) - V11] = 1;
GOTO L96;
L95;
IF ((A17[j] & 8) == 0) THEN LET V49 =
1;
LET A17[j] = A17[j] | 8;
L96;
LET V30 = V31 + 1;
NEXT j;
LET A18[0..9] = 01E;
DRSCAN V30, A28[0..(V30 - 1)];
LET V30 = 0;
FOR j = 0 TO V1;
LET V31 = V30;
LET V2 = A12[j];
IF ((A17[j] & 1) == 0) ||
((A17[j] & 4) == 0) ||
((A17[j] & 8) != 0) THEN GOTO L97;
LET V31 = V31 + (A0[V2] - 1);
LET A28[V31 - V11] = 1;
IF (V11 < 108) THEN LET A28[(107 +
V30) - V11] = 0;
L97;
LET V30 = V31 + 1;
NEXT j;
IF (V49 && (V11 == V52)) THEN
CALL L171;
GOTO L99;
L98;
LET A18[0..9] = 01E;
CALL L143;
STATE DRSHIFT;
STATE IDLE;
L99;
LET V10 = V11;
RETURN;
L118;
LET V30 = V14;
IF (V49) THEN CALL L149;
LET V31 = V30 + (V23 - 1);
IF (V73) THEN GOTO L119;
LET A18[0..9] = 016;
CALL L143;
DRSCAN V23, A21[V30..V31];
LET V30 = V30 + V23;
LET V31 = V31 + V23;
LET A18[0..9] = 01A;
CALL L143;
DRSCAN V23, A21[V30..V31];
LET V30 = V30 + V23;
LET V31 = V31 + V23;
GOTO L120;
L119;
LET A18[0..9] = 016;
CALL L143;
DRSCAN V23, A29[0..(V23 - 1)];
LET A18[0..9] = 01A;
CALL L143;
DRSCAN V23, A29[0..(V23 - 1)];
L165;
IF (V43) THEN LET A29[V27 + j] = b;
IF (V44) THEN LET A30[V27 + j] = b;
L166;
LET j = k + 1;
NEXT i;
RETURN;
L167;
LET j = 317;
IF (V51 != 1) THEN LET V51 = 0;
FOR i = 0 TO V1;
IF ((A17[i] & 1) == 0) ||
((A17[i] & 4) == 0) THEN GOTO L168;
LET V2 = A12[i];
IF (V51 >= A9[3 * (V2 - 1)] THEN
GOTO L168;
IF (j > (A9[3 * (V2 - 1)] - V51)) THEN
LET j = A9[3 * (V2 - 1)] - V51;
L168;
NEXT i;
IF (j != 317) THEN LET V51 = V51 + j;
IF (j == 317) THEN LET V51 = -1;
RETURN;
L169;
LET j = 0;
FOR i = 0 TO V1;
LET k = j;
IF ((A17[i] & 1) == 0) ||
((A17[i] & 4) == 0) THEN GOTO L170;
LET V2 = A12[i];
LET k = k + (A5[V2] - 1);
LET V27 = (16 * (A6[V2] -
A10[(V2 - 1)] + 1)) -
A10[2 * (V2 - 1)] - 1;
LET A30[V27 + j] = b;
L170;
LET j = k + 1;
NEXT i;
RETURN;
L171;
LET j = 317;
FOR i = 0 TO V1;
IF ((A17[i] & 1) == 0) ||
((A17[i] & 4) == 0) THEN GOTO L172;
LET V2 = A12[i];
IF (V52 >= (A0[V2] - 108)) THEN
GOTO L172;
IF (j > A0[V2]) THEN LET j = A0[V2];
L172;
NEXT i;
IF (j != 317) THEN LET V52 = j - 108;
IF (j == 317) THEN LET V52 = -1;
RETURN;
' END OF FILE
CRC B71B;

```

danych do jednego formatu, niezależnego od stosowanych narzędzi projektowych i sprzętu, przejrzystego w zapisie i łatwego w stosowaniu w samodzielnie tworzonych konstrukcjach.

O JAMie niemal wszystko

Ponieważ Altera jest prekursorem nowej idei, na jej barkach spoczął obowiązek opracowania ogólnodostępnej specyfikacji języka JAM oraz podstawowego oprogramowania źródłowego.

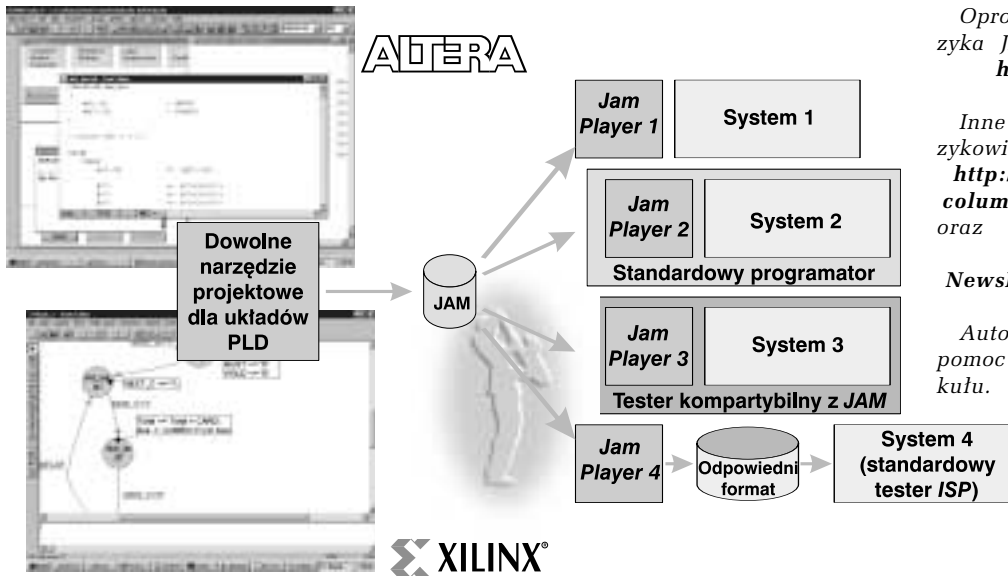
Internetowa strona JAMu znajduje się pod adresem www.altera.com/jam/index.html. Znajduje się tam opis języka (w postaci plików PDF), jego kompletna dokumentacja oraz oprogramowanie (z bogatą dokumentacją, w której opisano źródłową postać programu) opracowane przez firmę Altera.

W skład zestawu wchodzi dwa programy:

1. *jam.exe*, który spełnia rolę JAM Playera współpracującego z programatorem układów ISP Byte Blaster firmy Altera (jego polski odpowiednik kosztuje ok. 200zł). Program *jam.exe* jest kompletnym interpreterem JAM, można więc wykorzystać go do pisania programów bez konieczności stosowania programatora.
2. *jamdata.exe*, który jest konwerterem jednego z czterech formatów binarnych (BIN, HEX, RLC, ACA) na postać binarnej tablicy zgodnej ze specyfikacją JAM. Dzięki temu programowanie możliwe jest umieszczenie plików binarnych jako fragmentu programu JAM.

Udostępnione zostały także źródła (napisane w języku C) obydwa programów, przy czym źródło JAM Playera jest podzielone na szereg modułów funkcjonalnych, dzięki czemu jest możliwe łatwe przeniesienie ich do dowolnego kompilatora C (także dla mikrokontrolerów). Tak więc konstruktorzy i programiści otrzymują, dzięki uprzejmości Altery, komplet materiałów niezbędnych do popularyzacji nowego standardu.

Idea JAMu nie jest nowa. Na początku lat '90 firmy Cypress

Rys. 4.

oraz ACT próbowały bezskutecznie promować podobny standard, noszący nazwę *EasyPLD*. Dzięki przejrzystej polityce promocyjnej i dużej rynkowej sile przebicia Altery, *JAM* ma duże szanse stać się prawdziwym standardem, uznanym także przez firmy konkurencyjne.

Piotr Zbysiński, AVT

Więcej informacji na temat standardu *JTAG* można znaleźć pod adresem:

<http://www.jtag.com>.

Główna strona poświęcona językowi *JAM* znajduje się pod adresem:

<http://www.altera.com/jam/index.html>.

Oprogramowanie i dokumentację języka *JAM* znajduje się pod adresem: http://www.altera.com/jam/jam_download.html.

Inne ciekawe strony poświęcone językowi *JAM*:

http://techweb.cmp.com/edtn/news/columns/Rohleder/rohleder_7_16.htm oraz

<http://www.eedesign.com/NewsReleases/Archives/071097.html>.

Autor dziękuje firmie *JAWI ASIC* za pomoc w zdobyciu materiałów do artykułu.

Oficjalne logo standardu *JAM*.